

Szepesvármegye közegészségügyi viszonyai 1906 és 1907-ben.

Előadta: Dr. Lorx Sándor, Szepesmegye t. főorvosa.

Tisztelt Kar- és Tagtárs urak!

Ha én ma Önök becses figyelmét és türelmét néhány rövid pillanatra igénybe venni bátorodom, teszem azt azon oknál fogva, mert egy 40 évvel azelőtt hozott egyleti határozatnak lehetőleg eleget tenni akarok.

Rövid előadásom tárgya »az általános közegészségi állapot vármegyénkben, az elmúlt 1906. és 1907-iki évben«.

Az általános közegészségi állapotot nem annyira az évenként és időszakonként észleltetni szokott kórok tüntetik ki, mint inkább az idő és helyenként, hol kisebb, hol nagyobb mérvben észlelésre került heveny fertőző kórok.

A szokványosan, vagy állandóan észlelésre kerülő kórok felől Önök mindegyike, mint gyakorló orvosok, jobban van tájékozva mint magam, ki orvosi gyakorlattal nem foglalkozom, hanem az Önök által tett észleléseket regisztrálom és összefoglalom, azaz statisztikát végzek.

A statisztikai munkát a laikus nem szereti, de még kevésbé az orvos, mert az neki munkát okoz; ellenben a tudomány felkarolja azt, mert helyes és pontos alapra fektetve, érdekes következtetéseket, sőt elvitázhatatlan tételeket vonhat le abból.

Mai jelentésem az 1906. és 1907 évi heveny fertőző kórok statisztikáját öleli fel, mely az Önök által szolgáltatott adatok alapján állítottatott össze.

Betartva az »orvosi jelentési« lapon felsorolt sorrendet, a következőkép mutatom ezt be:

1. Roncsoló toroklob és torokgyík 1906-ban előfordult 40 községben 61806 lakossal 108 esetben, melyek közül gyógyult $87 = 80.55\%$, meghalt $21 = 19.44\%$.

Diphtheria ellenes gyógysavóval kezeltetett 1906-ban 95 eset, kik közül gyógyult $81 = 85.26\%$, meghalt $14 = 14.73\%$.

1907-ben 34 községben 59658 lakossal előfordult 131 eset, melyek közül gyógyult $99 = 75.57\%$, meghalt $32 = 24.43\%$, Ugyan ez évben gyógysavóval kezeltetett 100, kik közül meggyógyult $80 = 80\%$, elhalt $20 = 20\%$. A két év közötti különbség tehát kedvezőbb az 1906-iki évre, úgy szám, mint $\%$ szerint,

2. **Vörheny** észleltetett 1906-ban 20 községben, 52091 lakossal, 64 eset, mely közül gyógyúlt $52 = 81.25\%$, meghalt $12 = 18.75\%$.

1907-ben ugyan e kór észleltetett 30 községben, 61450 lakossal 229 esetben, melyek közül gyógyúlt $168 = 73.26\%$, elhalt $61 = 26.74\%$. Tehát úgy szám szerint, százalék szerint kedvezőtlenebb volt az 1907-iki év.

3. **Kanyaró** megfigyelésre került 1906-ban, 26 községben 34144 lakos mellett 458 esetben. Ezek közül gyógyúlt $452 = 98.69\%$, elhalt $6 = 1.31\%$.

1907-ben ugyan e kórban megbetegült 49 községben 63435 lakos mellett 1439 egyén; ezek közül gyógyúlt $1370 = 95.92\%$, meghalt $69 = 4.8\%$.

Ez adatokból látható, hogy a kanyaró úgy kül- mint belső terjedése, az 1907-iki évben nagyobb volt, mint 1906-ban.

4. **Hökhurut** bejelentetett 1906-ban 23 községben 49612 lakos közt 146 eset; ezek közül gyógyúlt $137 = 93.83\%$, meghalt $9 = 6.17\%$.

1907-ben bejelentetett 31 községben 49612 lakossal 148 eset, melyek közül meggyógyúlt $131 = 88.51\%$, meghalt $17 = 11.49\%$.

A két év közti különbség kedvezőbb az 1906-iki évre.

5. **Hólyagos himlő** észlelésre került 1906-ban 5 községben 17012 lakossal, 16 eset, mely valamennyi gyógyúlással végződött.

1907-ben észleltetett 5 községben 15628 lakos közt 11 eset, melyek szintén gyógyúltak.

E helyen fel kell említenem, hogy az »orvosi jelentés« csak hólyagos himlőt sorol fel, míg a rendelet 3-ik kikezdésében hólyagos himlő minden faja, tehát variola, variolois és varicella soroltatik fel. Fent említett esetek mindegyike varicella (bárány himlő) volt.

6. **Hasi hágyimáz** bejelentetett 1906-ban 35 községben 60688 lakos közt 125 eset. Ezek közül gyógyúlt $104 = 83.2\%$, meghalt $21 = 16.8\%$.

1907-ben ugyan e kórban megbetegült 31 községben 56195 lakos közt 84 egyén; ezek közül gyógyúlt $72 = 85.7\%$, meghalt $12 = 14.3\%$.

Úgy szám, mint % szerint az 1907-iki év kedvezőbb volt az 1906-iki évnél.

7. **Kiütéses hágyimáz** sem 1906-ban, sem 1907-ben észlelésre nem került.

8. **Vérhas** előfordult 1906-ban 3 községben 11731 lakossal 4 esetben, mely valamennyi kedvező kimenetelű volt.

9. Cholera sem 1906-ban, sem 1907-ben a vármegye területén nem észleltetett.

10. Járványos fültömirigylob be lett jelentve 1906-ban 9 községben 19983 lakossal 50 esetben; 1907-ben 2 községben 3441 lakossal 2 esetben, mely valamennyi kedvező lefolyású volt.

Ha ezen heveny fertőző kórra vonatkozó adatokat tekintjük, aligha a kartársak némelyike lelki-fundalásokat nem érez, mert az egyik-másik esetet be nem jelentette. Nem hiszem, hogy Önök e kimutatást helyesnek ismernék el.

11. Járványos agy- és gerincagyhártyalob 1906-ban egyáltalán nem fordult elő. 1907-ben előfordult Lőcsén a katonai kórházban egy 23 éves katonánál 1 eset, mely halállal végződött. E kóreset nem mutatott ugyan typicus kórtünetet, de az elővett punctio után nyert folyadék Wienben bacteriologice megvizsgáltatván, a valószínűséggel kimondott kórjelzést teljesen igazoltnak bizonyította.

12. Trachoma bejelentetett 1906-ban az előző évből visszamaradt esetekkel együtt 66 eset; ezekből apadásba veendő részben gyógyulás, részben végleges távozás miatt 24, maradt az év végén 42.

1907-ben a megmaradt 42 eset szaporodott 43 esettel, összesen 85-re. Ezekből részint gyógyulás, részint eltávozás folytán apadásba veendő 28 eset, maradt az év végén 57.

13. Gyermekegyi láz előfordult 1906-ban 6 községben 13651 lakossal 7 eset, melyek közül 5 gyógyult = $71\frac{43}{100}\%$, meghalt $2 = 28\frac{57}{100}\%$.

1907-ben előfordult 5 községben 6690 lakossal 5 eset, melyek közül gyógyult $4 = 80\%$, meghalt $1 = 20\%$.

Itt felemlítendőnek tartom — hivatkozással egy Szepes-szombaton 1899-ben hozott közgyűlési határozatra — hogy jelenleg a vármegye egész területén 100 alsóbb képzettséggel bíró és alsóbb rendű tanfolyamot végzett bába működik, míg az okleveles bábák száma 86-ot teszen.

Reményilem, hogy 1 év lefolyása után nem lesz a vármegyében 200 lelken felül számláló község, a hol képesített bába található nem volna Ajánlom ezeket a t. kartárs urak figyelmébe.

Végre felemlítem még azt, a mi a kartársak nagy részét közelebről is érdekli, t. i. a védoltásokat és az újraoltásokat.

1906-ban védoltás foganatosított 2769 fiú és 2624 leány gyermekben, összesen tehát 5393 egyénen.

Újraoltott ez évben 2950 fiú és 2606 leány, összesen tehát 5556 egyén, vagyis a védoltottak és újraoltottak száma 10949,

1907-ben védoltás alá vétetett 2614 fiú és 1637 leány, vagyis összesen 5251 egyén.

Újraoltatott ez évben 3191 fiú és 2667 leány, vagyis 5848 úgy, hogy a védoltottak és újraoltottak száma kiteszen 11099-et.

Ezen rövid jelentésemet befejezve, szívesen szolgálok a netalán kívánt felvilágosítással és midőn becses türelmüket hálá-
san megköszönöm, tisztelettel kérem jelentésemet tudomásúl venni!

ÖSSZ-

a Szepesmegye területén az 1906. és 1907-iki évben
rendelet értelmében tényleg be is

1906.

Sorszám	Heveny fertőző kór neve	Fertőzőt köz. száma	Lakosság száma	Bejelentés ideje	Megbetegültek száma	Gyógyult	Meghalt	Gyógykezelés alatt áll	Azon község neve, honnan az első eset lett be- jelentve
1	Roncsoló toroklob és torokgyík . . .	40	61806	I/4	108	87	21	—	Gnezda
2	Vörheny	20	52091	I/1	64	52	12	—	Szomolnok
3	Kanyaró	26	34144	I/12	458	452	6	—	Gnezda
4	Hőkurut	23	40979	I/9	146	137	9	—	Szásztelek
5	Hólyagos himlő (bá- rány himlő)	5	17012	I/2	16	16	—	—	Szepesváralja
6	Hasi hagymáz . . .	35	60688	I/1	125	104	21	—	Lőcse
7	Kiütéses hagymáz .	—	—	—	—	—	—	—	
8	Vérhas	3	11731	VIII/9	4	4	—	—	Igló
9	Cholera	—	—	—	—	—	—	—	
10	Járványos fültőmi- rigylob	9	19983	II/5	50	50	—	—	Szepesremete
11	Járványos agy- ge- rincz hártyalob . .	—	—	—	—	—	—	—	
12	Trachoma	35	53922	IV/1	66	14	10	42	Szepesudvard
13	Gyermekek ágyi láz .	6	13651	I/15	7	5	2	—	Korompa

KIMUTATÁSA

előfordult és az 1894. évi 91954. számú b. ü. m. jelentett heveny fertőző kóroknak:

1907.

Fertőzőt köz- ségek száma	Lakosság száma	Bejelentés ideje	Megbetegültek száma	Gyógyult	Meghalt	Gyógykezelés alatt maradt	Azon község neve, honnan az első eset lett be- jelentve	Jegyzet
34	59658	I/3	131	99	32	—	Szepestölgyes	
36	61450	I/1	229	168	61	—	Kotompa	
49	63435	I/2	1439	1730	69	—	Lőcse	
31	49612	I/3, I/3	148	131	17	—	Nagyolva	
5	15628	V/4	11	11	—	—	Lőcse	bárányhimlő varicella
31	56195	I/1	84	72	12	—	Szepesbéla	
—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	
2	3441	II/28	2	2	—	—	Detrefalva	
1	6845	V/9	1	—	1	—	Lőcse	katonai kórház
31	41778	I/17	85	10	18	57	Igló	
5	6696	VI/14	5	4	1	—	Szepesdelény	